

Plan för ett hållbart robust samhälle i ett globalt perspektiv

Vi har under de senaste åren sett hur sårbart vårt samhälle är och hur beroende Sverige och många andra länder är av import av både livsmedel och andra kritiska råvaror och produkter. Vi har också insett att våra tekniska försörjningssystem för el är beroende av andra länders behov och problem. Priserna på el och energi har blivit globala politiska påtryckningsmedel. Tyvärr är detta bara början av situationen. Ryssland och Kina äger idag stora delar av kritiska råvaror och har genom avtal säkrat utvinningsrättigheter för många tillgångar i Afrika och Sydamerika. Europa har sedan nästan 200 år tillbaka tömt ut sina tillgångar. Trots detta fortsätter vi att utvinna kalk för cement och betong samt grundmaterial för batterier och kritiska metaller. Men vad gör vi sedan?

Viktigast är dock mat för dagen och tak över huvudet. Jordbruket och livsmedelsproduktionen måste stärkas och utvecklas. Detta inkluderar primärjordbruket och djurhållningen, som kräver utsäde, växtnäring, bränsle, el och givetvis vatten. Vårt förslag består av tre steg:

- Rädda jordbruket genom att inte tillåta konkurser och skapa en nödfond.
- Utveckla baserat på våra koncept för inhemsk livsmedelsproduktion, inklusive växtnäring, syntetisk diesel från biogas och växthus för frukt och grönsaker. Fonden blir central för investeringsbehoven som uppgår till cirka 50 miljarder och kan lösas från dag ett. Detta innebär även etablering av andelsägda mejerier, slakterier, kvarnar och viss förädlingsindustri.
- Långsiktigt hitta nya modeller för ekonomin inom sektorn. Idag riktas 65% av EU:s budget till jordbruket, vilket är ohållbart på lång sikt.

Besök vår webbplats och ta del av vår analys, beskrivningar och konkreta förslag!

Vi kommer även att ta upp andra hållbarhetsfrågor, bland annat; naturtillgångar, skog och markens utnyttjande.

Sammanfattning

Nuläge

Den industrialiserade världen har under cirka 150 år överutnyttjat marken och dess resurser, vilket har haft negativa effekter på vatten, mark, luft och klimat. Genom kolonialisering har vi gjort anspråk på andra länders råvaror, och detta pågår fortfarande på olika sätt, även om metoder numera är mer affärsmässiga. Samtidigt har vi byggt upp sociala skyddsnät och offentligt finansierade samhällsfunktioner såsom skola, utbildning, sjukvård och omsorg, samt utvecklat ett bidragssystem. Under det senaste århundradet har detta samhällssystem fått växa till en allt större offentlig sektor, och i Sverige finns det över 520 myndigheter för cirka 10 miljoner invånare. Lokalkostnaderna för offentlig verksamhet har samtidigt ökat och utgör en växande andel av de offentliga verksamheternas kostnader.

Samtidigt har vi utvecklat ekonomiska modeller som premierar användningen av nyproducerade material och produkter med kort livslängd som ofta inte går att reparera. Företag värderas baserat på volymen av varor de säljer, och investeringar görs i bolag med hög omsättning och försäljning, trots den påfrestning som detta innebär för miljön. Överflödiga transporter har tidigare inte haft någon betydande påverkan på miljö och klimat, men det har förändrats. Samhällets finansiering kommer från detta ekonomiska system. Genom detta system har vi också kunnat bygga infrastruktur, städer och transportsystem där individers inkomster kommer från samma produktionssystem och i stor utsträckning finansierar den offentliga sektorn.

Genom förbättrad matproduktion, sjukvård och kunskap har vi möjliggjort en befolkningsökning till över åtta miljarder människor. Kriser uppstår nu till följd av politiska konflikter, råvarukonflikter och brister som tvingar människor att fly. I Sverige har samhället, med inriktningen att "vi ska ta hand om dig", lyckats förändra naturliga sociala strukturer genom att placera barnen på förskolor, sedan skolor, fritidsverksamheter och äldre i särskilda boenden. Från början var syftet att avlasta de arbetande för att de skulle kunna delta i produktionen. Samtidigt innebär dessa samhällskontrakt att bidrag ges till personer som är sjuka, har funktionsnedsättningar eller är arbetslösa, vilket leder till att individerna klassificeras som att ha problem. Detta har lett till förödande situationer där framtiden är osäker när skattemedlen inte räcker till alla insatser, och känslan av att inte kunna ta kontroll över sitt eget liv blir allt tydligare.

Sveriges tillgång till mark för skogsbruk och jordbruk är begränsad. Att övergå till fossilfrihet genom användning av skogsprodukter, vilket många industrier och fjärrvärmeverk gör, har sina begränsningar. Vissa gruvor har öppnats igen på grund av höjda världsmarknadspriser, även om tillgången i stort sett kommer att vara uttömd inom en generation.

Flera kritiska råvaror som behövs för livsmedelsproduktion och skogstillväxt, såsom fosfor, kalk, kobolt, litium, zink, mangan och natrium, är begränsade. Vissa av dessa råvaror beräknas vara helt utvunna inom en generation. Flera av dessa råvaror utvinns också i länder där både sociala och miljöproblem uppstår. Det finns även risker för konflikter då de största fyndigheterna, förutom de i Kina och Ryssland, finns i Afrika och Sydamerika. Odlingen av palmolja har till exempel inneburit skogsavverkning av regnskog. Detsamma gäller för kravet på inblandning av biobränsle i fordonsbränsle, där vi i Sverige måste avstå från att odla livsmedel för att istället odla grödor som kan användas till biobränslen. Skogen är som sagt begränsad och bör användas till många andra ändamål. Att använda skogsrester eller slaktavfall till tallolja medför problem. Skogsrester bör lämnas kvar för att återföra näringsämnen och mineraler till marken över tid. Dessutom uppstår alltid en konflikt mellan jordbruksmark och skogsodling eller bostadsbyggande. I Sverige importerar vi majoriteten av vår olja i form av palmolja från Sydostasien och Sydamerika. Dessutom är våra

motorer inte optimerade för detta bränsle, vilket innebär att klimatvinster helt kan utebli och till och med förvärras.

Sveriges cirka 5 miljoner hushåll och begränsade industri kan inte bära obegränsade kostnader. De politiska initiativen med fokus på elektrifiering och snabbtåg, särskilt med hänsyn till råvarukonsumtionen för batterier och fordonsmetaller, kabelsystem och cementfundament för höghastighetsjärnvägar och vägar, framstår som kortsiktiga och kräver betydande resurser. Dessutom finns det långsiktiga ekonomiska konsekvenser i form av avskrivningar och drift- och underhållskostnader.

Konsekvensanalys

Ser vi framåt i ett längre perspektiv, kanske 100-150 år framåt i tiden, kommer vi att ställas inför utmaningar som sträcker sig bortom bara klimatförändringarna. Större delen av jordens naturresurser kommer att vara förbrukade. Med minskad konsumtion och produktion kommer också skatteintäkterna att minska, vilket i sin tur kommer att påverka statens, regionernas och kommunernas roll. Detta innebär att kostnadsstrukturer och samhällskontraktet måste förändras. Vi behöver bygga ett nytt samhälle där människor blir tvungna att engagera sig och lösa problem på nya sätt för att organisera och äga det gemensamma.

De stora resurskrävande industrierna och produkterna, såsom byggsektorn, fordon och konsumentelektronik, måste också inse att de inte kan fortsätta att förbruka kvarvarande jordresurser under en enda generation. Återvunna material är heller inte en tillräcklig lösning i detta perspektiv.

Mot denna bakgrund identifierar vi följande mål, strategier och planer:

Mål

Målet är att skapa ett långsiktigt, robust och hållbart samhälle som är resurssnålt, där människor ges möjlighet till utbildning, vård och boende baserat på ett ny samhällskontrakt. Vi måste och bör ha ett perspektiv på minst 150 år när vi väljer strategier och genomför planer, med start redan idag.

Strategi

Strategin bygger generellt på småskalighet och robusthet i systemen, med en stark betoning på lokal produktion för konsumtion. Det innebär kortare transporter och en ökad lokal utveckling. Användningen av äkta förnybara material från markens resurser, såsom skog och jordbruk, behöver optimeras och planeras noggrant för olika ändamål, främst inom konstruktionsområdet och till viss del för energianvändning. Allt detta bygger på tillgång till sol, vatten och näringsämnen, och deras kritiska resurser måste skyddas och kretsloppen måste slutas. Användningen av ändliga kritiska resurser som metaller, kol, kalk, fosfor och sällsynta jordartsmetaller måste hanteras varsamt. Produktionslivslängden måste förlängas, vilket kräver bättre konstruktioner som kan underhållas över tid. Detta ger också möjlighet till minskad användning av nya material.

Planen:

Säkra livsmedelförsörjningen

Vårt främsta mål är att säkra tillgången till livsmedel och hela värdekedjan som är kopplad till detta. För att uppnå detta mål behöver vi bevara jordens fertilitet över tid genom hållbara jordbruksmetoder. Vi behöver också säkerställa tillgången till frösorarter som kan klara av framtidens varmare klimat samt tillgången till växtnäring och bränsle för att stödja livsmedelsproduktionen. En viktig del av detta är att förbättra förädlingsprocessen genom att göra slakterier, mejerier, kvarnar och andra anläggningar mer småskaliga och lokala/regionala. Genom att öka den inhemska produktionen av livsmedel kan vi minska transportbehovet, skapa fler arbetstillfällen och spara resurser.

För att öka antalet bostäder i glesbygden behöver vi utveckla nya sätt att tillhandahålla transporter, service, skolor, barnomsorg och vård. Samtidigt behöver vi främja etablerandet av nya verksamheter, särskilt inom livsmedelsproduktionen, för att stärka den lokala ekonomin och minska beroendet av externa resurser.

Transporter är en viktig faktor att beakta, och vi behöver fokusera på att minska transportmängden. Detta kan uppnås genom att omstrukturera olika typer av transporter utanför tätorter och främja lokal produktion och konsumtion. Att implementera innovativa logistiklösningar är avgörande för att effektivisera transporterna och logistiken. Dessutom behöver vi främja samtransporter av varor och människor för att minska antalet transportfordon på vägarna.

I städerna behöver vi omvärdera stadens roll och användning, inspirerade av exempel som Curitiba där kollektivtrafiken har framgångsrikt löst de flesta persontransporterna utan skattesubventioner. Vi behöver också främja utvecklingen av nya typer av fordon som är enklare, billigare och mer hållbara över tid. Vårt mål är att halvera antalet fordon samtidigt som vi fördubblar deras utnyttjandegrad. Genom att ändra våra arbetssätt och prioriteringar kan vi omforma stadens struktur för att frigöra utrymme från kommersiella och kontorsändamål och istället använda det för bostäder.

När det gäller energianvändning för uppvärmning och varmvatten har fjärrvärme baserad på avfall varit en vanlig metod i städerna. Men med minskad avfallsmängd genom återanvändning har vi nu ett överskott av värme. Importen av avfall, sågspån och till och med trä är inte långsiktigt hållbar, så det är viktigt att ompröva våra sätt att hantera uppvärmning och varmvattenproduktion. En lösning kan vara att implementera lokala system där vi kombinerar återanvändning av värme och avloppsvatten. Dessutom kan vi utnyttja hybrid-solceller som inte bara genererar el utan även värme, och dessa kan kompletteras med bergvärme för att skapa småskaliga och hållbara lokala lösningar.

Vattenhantering och återvinning av näringsämnen är ett annat kritiskt område att adressera. Idag används samma vattenkvalitet till alla ändamål och stora mängder avloppsvatten transporteras tillsammans med dagvatten till reningsverk som inte fullt ut renar vattnet. Dessa storskaliga system kräver betydande energi och är sårbara, vilket också innebär att rörsystemen måste periodiskt bytas ut. För att lösa dessa utmaningar behöver vi implementera separering av gråvatten och svartvatten samt behandla organiskt avfall i lokala system. Dessa resurser kan sedan återanvändas i kretslopp för växtnäring inom livsmedelsproduktionen. Dessutom kan lokal vattenrening utföras för att skapa en sekundär vattenkvalitet i kombination med regnvatten.

Säkra våra samhällskritiska infrastrukturer

Våra tekniska kritiska samhällssystem måste säkras. Dessa inkluderar:

Elförsörjningen, där nyetablering av Always-on-nätverk för kritiska system är avgörande.

Telekommunikationsinfrastrukturen, som behöver utvecklas med redundans och reservkraft. En möjlig lösning kan vara att konsolidera dedikerade kommunikationsnät för att möta investeringsbehov och långsiktighet.

VA-system (vatten och avlopp), samt värmesystem, som behöver upprätthållas och säkras.

Betalningssystem och kritiska styrsystem, både för att skydda mot cyberattacker och för att säkerställa en robust systemuppbyggnad.

För att adressera dessa utmaningar krävs en särskild organisation för analys och implementering. Detta innebär att det krävs åtgärder utöver lagstiftning och andra regelverk för att lösa de grundläggande problemen.

Byggande boende och upplåtelseformer

Även i framtiden kommer vi att behöva fortsätta bygga. Vi anser att det finns ett behov av och intresse för bostäder utanför tätort, åtminstone under vissa perioder av livet. Genom att använda strå och halm som byggmaterial och fokusera på flera decenniers hållbarhet kan vi skapa byggnader som är miljövänliga och hållbara. Eftersom vi ofta behöver byta boende på grund av arbetsförhållanden eller förändringar i familjesituationen behöver vi också enklare sätt att hantera detta än genom bostadsrätter eller hyresrätter. Dessutom vill vi som individer ha mer inflytande och kontroll över vår ekonomi. Vi föreslår att en nationell andelsägarförening etableras för att bygga bostäder utanför tätort, med fokus på rätt materialval, teknik och utförande. På sikt kan föreningen även inkludera hyresfastigheter för att skapa ökad transparens även i städerna. Detta kommer också bidra till minskad ojämlikhet mellan individer.

Byggmetoder måste grundas på långsiktig hållbarhet. Idag anses 100 år vara normen, men det är inte tillräckligt i verkligheten. Tillgången till cement och kalk är begränsad, och om byggnadernas livslängd bara är cirka 100 år skulle det leda till en betydande återbyggnadsproblematik och ekonomisk risk. Samtidigt finns det gamla byggmetoder med trä och andra material som har bevisad hållbarhet under flera hundra år.

Vi behöver också granska det finansiella systemet i ett bredare perspektiv, särskilt när det gäller fastigheter som säkerhet. Bankernas lånevillkor och krav på balansräkning och soliditet måste utvecklas för att anpassas till dagens behov och hållbarhetskrav. Det är viktigt att säkerställa att det finansiella systemet främjar hållbara byggprojekt och möjliggör ekonomiskt ansvarstagande.

Utbildning skoia och folkbildning

Den allmänna folkskolan etablerades i slutet av 1800-talet med särskilda skolhus och en lärare per klass. I stor utsträckning ser dagens skola fortfarande likadan ut. Behovet av individualisering, engagerande innehåll och motivation är dock större än någonsin tidigare. Genom digitaliseringen öppnas möjligheter att tillgodose dessa behov. Vi behöver utforska nya sätt att gemensamt utveckla och återanvända både fysiska utrymmen och digitala utbildningsmaterial. Det är också viktigt att inkludera hållbarhetsperspektiv och en förståelse för jordens begränsningar samt hur kretslopp fungerar för att möta framtidens utmaningar.

Framtiden innebär också behovet av ökad praktisk kunskap inom områden som livsmedelsproduktion, jord- och skogsbruk samt tillhörande förädlingsverksamhet. Service och reparation av teknik och tekniska system kommer också att vara viktiga arbetsområden i framtiden.

Därför blir yrkesutbildning och folkbildningsinsatser avgörande för att förbereda och möta dessa behov.

Ohälsa vård och omsorg

Ohälsa kan ofta uppstå till följd av vår livsstil och vår uppfattning om vår förmåga att ta ansvar för våra liv och vår framtid. Som sociala varelser strävar vi efter att känna att vi bidrar och hör hemma i ett sammanhang.

Inom vården och omsorgen har fokus historiskt sett legat på evidensbaserade behandlingsmetoder och insatser. Men hälsa bör betraktas inom en bredare kontext än bara att undvika sjukdom. Det inkluderar också kostvanor, motion, sömn och korrelerar med kunskap. Därför är det viktigt att förståelsen för att främja hälsa integreras i utbildning och skola.

På samma sätt behöver vi omvandla vårt tillvägagångssätt inom vården. Genom att utnyttja digital teknik kan vården bli mer småskalig och behöva färre transporter för den enskilde individen. Dessutom kan vårdlokaler utformas på ett mer flexibelt sätt för olika typer av behandlingar. Här kan vi ta inspiration från exempel i Spanien.

Genomförande och finansiering

För att genomföra ovanstående plan krävs både en effektiv genomförandeorganisation och tillräcklig finansiering. Detta kräver en strategisk och samordnad insats som går utöver vanligt myndighetsutövande eller hantering av olika investeringsbidrag. Det behövs nya typer av finansiella instrument och investeringsfonder för att möjliggöra en hållbar utveckling.

Lokala planer som optimerar transporter och markutnyttjande är också nödvändiga. Dessa planer bör utformas med utgångspunkt från de specifika förutsättningarna på lokal nivå samtidigt som man tar hänsyn till nationella och globala begränsningar och mål. Modeller och scenariospel kan spela en viktig roll i planeringen, där variabler inkluderar beskattning, regelverk och lagstiftning.

Konsekvenserna för samhället och politikens roll

De nödvändiga långsiktiga förändringarna i ekonomiska förutsättningar och behovet av nya ekonomiska modeller kräver att politiken inser sin roll i dessa förändringar. På kort sikt kan detta innebära minskade kostnader inom den offentliga sektorn, och på längre sikt behövs en annan hantering av det som för närvarande finansieras genom beskattning. Detta inkluderar även nya sätt att äga och förvalta byggnader, infrastrukturer samt att utföra kärnverksamheter som skola, vård och omsorg.

Det nya samhällskontraktet kräver också att medborgarna ges möjlighet att hitta andra sätt att lösa gemensamma utmaningar, genom att utforska nya ägandeformer och ersättningsystem som inte enbart bygger på traditionella löner och anställningar. Detta innebär en bredare syn på ekonomiska relationer och en öppenhet för olika sätt att organisera och upprätthålla vårt samhälle. ./.